

ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Μπορεί το Πρόγραμμα SAFE να συμβάλει στη δημιουργία μιας Ένωσης Άμυνας

Δρ. Τριαντάφυλλος Καρατράντος

Δεκέμβριος 2025/ Αρ. 24

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ και ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η εικόνα εξωφύλλου δημιουργήθηκε με τη βοήθεια Τεχνητής Νοημοσύνης.
Copyright © 2025 | All Rights Reserved

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Διεύθυνση: Ανδρέα Ζάκου, Γρ.301, 2404 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος.

Τηλέφωνο: +357 22 664470 ■ Email: info@ispd.org.cy ■ www.ispd.org.cy

Το Ινστιτούτο προάγει τον ελεύθερο και ανοιχτό δημόσιο διάλογο που εδράζεται στον ορθολογισμό και στην επιστημονική τεκμηρίωση. Οι απόψεις που εκφράζονται σε δημοσιεύσεις του Ινστιτούτου εκφράζουν αποκλειστικά τον/την συγγραφέα ή τους συγγραφείς και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις του Ινστιτούτου.

Δρ. Τριαντάφυλλος Καρατράντος
Ανώτερος Ερευνητικός Εταίρος

Περί του Συγγραφέα

Ο Δρ. Τριαντάφυλλος Καρατράντος γεννήθηκε στην Αθήνα το Νοέμβριο του 1982 και κατάγεται από την Αταλάντη Φθιώτιδας. Είναι διεθνολόγος με ειδικότητα στην ευρωπαϊκή ασφάλεια και στις νέες απειλές και ειδικότερα στην ριζοσπαστικοποίηση που οδηγεί στον βίαιο εξτρεμισμό και στην τρομοκρατία. Είναι Ερευνητής σε ζητήματα Ριζοσπαστικοποίησης, Τρομοκρατίας, Μοντέλα Αστυνόμευσης, Ασφάλεια και Εξωτερική Πολιτική στο Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και σύμβουλος ερευνητικών προγραμμάτων για την ριζοσπαστικοποίηση, το οργανωμένο έγκλημα, την τρομοκρατία και τις πολιτικές πρόληψης στο Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕΜΕΑ). Το Σεπτέμβριο του 2021, με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ορίστηκε μέλος της Συμβουλευτικής Ομάδας Ερευνητών Υψηλού Επιπέδου (Advisory Board of Researchers) για την έρευνα και την εξέλιξη της πολιτικής για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού που δημιούργησε το Δίκτυο Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση- Υποστήριξη Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Έχει εκδώσει δύο βιβλία από τις Εκδόσεις Επίκεντρο και έχει επιμεληθεί ένα με τους Βασίλη Βαμβακά και Παναγή Παναγιωτόπουλο, ενώ έχει συμμετάσχει με εβδομήντα πέντε (75) κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους και περιοδικές επιθεωρήσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και έχει συγγράψει ή συμμετάσχει στη συγγραφή δεκαπέντε (15) κειμένων εργασίας.

Μπορεί το Πρόγραμμα SAFE να συμβάλει στη δημιουργία μιας Ένωσης Άμυνας

Η Νέα Αμυντική Πολιτική της Ε.Ε. και ο ρόλος του SAFE

Το Πρόγραμμα Security Action for Europe- SAFE είναι το νέο οικονομικό εργαλείο της Ε.Ε. που σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει τα κράτη- μέλη της Ε.Ε. με στόχο να επιταχυνθεί η αμυντική ετοιμότητα τους, επιτρέποντας επείγουσες και σημαντικές επενδύσεις για την υποστήριξη της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας, με έμφαση στην κάλυψη κρίσιμων κενών σε δυνατότητες και μέσα. Αποτελεί τον πρώτο πυλώνα του στρατηγικού πλάνου ReArm Europe Plan/Readiness 2030 που στοχεύει στην επένδυση 800 δισεκατομμυρίων ευρώ σε αμυντικές δαπάνες σε όλη την Ε.Ε.

Το SAFE σχεδιάστηκε στον απόηχο των πολέμων στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή, αλλά και της έντασης των υβριδικών απειλών. Είναι λοιπόν λογικό να έχει επηρεαστεί από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και από τις υβριδικές επιθέσεις που έχει αυτή εξαπολύσει εναντίον της Ουκρανίας και των υβριδικών επιχειρήσεων εναντίον των κρατών- μελών της Ε.Ε.

Οι βασικές απειλές που μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσα από προγράμματα που θα υποβληθούν προς χρηματοδότηση στο SAFE, πέραν της στρατιωτικής επίθεσης από εχθρική χώρα, είναι οι υβριδικές απειλές, οι κυβερνοεπιθέσεις, η εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού και η μαζική παραβίαση των συνόρων, οι τρομοκρατικές επιθέσεις, οι κακόβουλες ενέργειες και τα σαμποτάζ σε βάρος κρίσιμων υποδομών. Οι απειλές δηλαδή που αναδεικνύονται στην ευρύτερη στρατηγική και πολιτική φιλοσοφία της νέας αμυντικής πολιτικής της Ε.Ε., κυρίως μέσα από την Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Αμυντική Ετοιμότητα 2030.

Το SAFE σχεδιάστηκε στον απόηχο των πολέμων στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή, αλλά και της έντασης των υβριδικών απειλών.

Λειτουργεί συνδυαστικά με τη Στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας, η οποία καθορίζει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση έναντι όλων των κινδύνων για την ετοιμότητα της Ένωσης για συγκρούσεις, ανθρωπογενείς και φυσικές καταστροφές και κρίσεις, τη Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Αμυντική Ετοιμότητα 2030 και τη Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας: Προστατεύουμε την Ε.Ε.

Το SAFE δίνει έμφαση στις επενδύσεις για την προστασία και την ανθεκτικότητα των κρίσιμων υποδομών/ οντοτήτων, του κυβερνοχώρου, των συνόρων, των μεταφορών, των εφοδιαστικών αλυσίδων, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, αλλά και των διαστημικών επενδύσεων, τεχνολογιών και εγκαταστάσεων.

Είναι ένα Πρόγραμμα που μπορεί να ενισχύσει περαιτέρω τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, καθώς και τη διττή χρήση στους τομείς άμυνα- ασφάλεια- πολιτική προστασία, συμβαδίζοντας και με το πλαίσιο που βάζει η Στρατηγική της Ε.Ε. για την Ένωση Ετοιμότητας για την πρόληψη και την αντίδραση σε αναδυόμενες απειλές και κρίσεις. Ειδικότερα στους τομείς των υβριδικών απειλών, της προστασίας των συνόρων, της ανθεκτικότητας των κρίσιμων υποδομών και της ασφάλειας του κυβερνοχώρου.

Σημαντικό στοιχείο που πρέπει να συνδυαστεί είναι η θέση του ως εργαλείο υλοποίησης του “Χάρτη Πορείας για τη Διατήρηση της Ειρήνης και της Αμυντικής Ετοιμότητας 2030”. Το πλαίσιο που έθεσε κοινούς στόχους, χρονικά ορόσημα και τέσσερις εμβληματικές πρωτοβουλίες: την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Άμυνας Drone, το Παρατητήριο του Ανατολικού Διαδρόμου, την Ευρωπαϊκή Αεροπορική Ασπίδα και την Ευρωπαϊκή Διαστημική Ασπίδα. Είναι ιδιαίτερος θετικό πως υπάρχει αντιστοιχία στα ορόσημα του Οδικού Χάρτη με αυτά του SAFE.

Βασικό σημείο του Χάρτη είναι η παρότρυνση στα κράτη- μέλη να δημιουργήσουν συνασπισμούς ικανοτήτων, οικονομίες κλίμακας θα λέγαμε, σε εννέα κρίσιμους τομείς. Να συνεργαστούν δηλαδή για να καλύψουν τα κενά και να ενισχύσουν την αμυντική τους ετοιμότητα. Οι τομείς αυτοί περιλαμβάνουν την αντιαεροπορική και αντιπυραυλική άμυνα, τους στρατηγικούς παράγοντες διευκόλυνσης, τη στρατιωτική κινητικότητα, τα συστήματα πυροβολικού, τον κυβερνοχώρο, την Τεχνητή Νοημοσύνη και τον ηλεκτρονικό πόλεμο, τους πυραύλους και τα πυρομαχικά, drones και αντι-drones, καθώς και τις χερσαίες και θαλάσσιες επιχειρήσεις. Τους βασικούς δηλαδή τομείς χρηματοδότησης του SAFE.

Η Επιτροπή έθεσε επίσης ως στόχο οι κοινές προμήθειες ως το τέλος του 2027 να φτάσουν στο 40%, ενώ σήμερα είναι κάτω από το 20%.

Η Χρηματοδοτική Λογική και οι Προτεραιότητες του SAFE

Το SAFE θα παρέχει έως και 150 δισεκατομμύρια ευρώ σε ανταγωνιστικά δάνεια μακράς διάρκειας σε κράτη μέλη που ζητούν οικονομική βοήθεια για επενδύσεις σε αμυντικές δυνατότητες. Αυτά τα δάνεια θα χρηματοδοτήσουν επείγουσες και μεγάλης κλίμακας διαδικασίες προμηθειών, διασφαλίζοντας ότι η αμυντική βιομηχανία της Ευρώπης μπορεί να παραδώσει τον απαραίτητο εξοπλισμό.

Το SAFE θα παρέχει έως και 150 δισεκατομμύρια ευρώ σε ανταγωνιστικά δάνεια μακράς διάρκειας σε κράτη μέλη που ζητούν οικονομική βοήθεια για επενδύσεις σε αμυντικές δυνατότητες.

Τα χαρακτηριστικά των προτάσεων που μπορούν να υλοποιηθούν είναι τα ακόλουθα:

1. Σύνδεση με τις αμυντικές δυνατότητες των κρατών- μελών και της Ε.Ε. (π.χ. προστασία συνόρων, αντιμετώπιση υβριδικών απειλών, προστασία κρίσιμων υποδομών, αντιμετώπιση κυβερνοπολέμου κ.α.).
2. Να αφορούν επείγουσες και μεγάλης κλίμακας προμήθειες, όχι μικρά έργα.
3. Κοινή διαγωνιστική διαδικασία από τουλάχιστον δύο κράτη- μέλη.
4. Μπορεί να εγκριθεί αίτημα από ένα Κράτος- Μέλος και μόνο, ωστόσο αυτό θα πρέπει να συνδεθεί με επείγουσα ανάγκη και τις ευρύτερες γεωπολιτικές συνθήκες και η πρόταση να υποβληθεί στη βάση έγκαιρης προμήθειας και παράδοσης κρίσιμων μέσων¹ (π.χ. θα μπορούσε να υποστηριχθεί η ανάγκη προμήθειας συστημάτων drones για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών κινήσεων στις οδούς που εμφανίζουν σημαντική αύξηση ή συστήματα προστασίας κρίσιμων υποδομών από πιθανές τρομοκρατικές απειλές, συνδεόμενες με την κατάσταση στην Μέση Ανατολή). Μια εξαίρεση που έχει καταρχήν διάρκεια ενός έτους.

5. Μόνο το 35% του κόστους των κατασκευαστικών στοιχείων των προϊόντων μπορεί να προέρχεται από βιομηχανία χώρας εκτός της Ε.Ε., κρατών της ΕΖΕΣ μέλη του ΕΟΧ και της Ουκρανίας, εφόσον αυτές οι χώρες πληρούν τις προϋποθέσεις που αναφέρει ο Κανονισμός του Προγράμματος.

Που μπορεί να αξιοποιηθούν οι χρηματοδοτήσεις από το Πρόγραμμα SAFE*;

Κατηγορία 1:

- Πυρομαχικά και πύραυλοι
- Συστήματα πυροβολικού, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων πληγμάτων βάθους ακριβείας
- Δυνατότητες μάχης εδάφους και συστήματα υποστήριξής τους, συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού στρατιωτών και των όπλων πεζικού
- Μικρά drones (κλάσης NATO 1²) και σχετικά συστήματα anti-drones
- Συστήματα και μέσα για την προστασία των κρίσιμων υποδομών
- Συστήματα κυβερνοάμυνας και κυβερνοασφάλειας
- Στρατιωτική κινητικότητα, συμπεριλαμβανομένης της αντι-κινητικότητας

Κατηγορία 2:

- Συστήματα αεροπορικής και πυραυλικής άμυνας
- Δυνατότητες επιφανείας και υποβρύχιας θαλάσσιας άμυνας
- Μη επανδρωμένα αεροσκάφη εκτός από μικρά μη επανδρωμένα αεροσκάφη (κλάσης NATO 2 και 3) και σχετικά συστήματα κατά των μη επανδρωμένων αεροσκαφών.
- Στρατηγικοί παράγοντες όπως, ενδεικτικά, στρατηγική αερομεταφορά, ανεφοδιασμός αέρος-αέρος, συστήματα C4ISTAR (Διοίκηση, Επικοινωνίες, Πληροφορίες, Έλεγχος κτλ.), καθώς και διαστημικά μέσα και υπηρεσίες
- Συστήματα προστασίας διαστημικών μέσων
- Συστήματα Τεχνητή νοημοσύνης και ηλεκτρονικού πολέμου.

Οι χώρες που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συμμετοχής στο SAFE και η κατανομή των πόρων

Στις 29 Ιουλίου 2025, όταν και έληξε το πρώτο ορόσημο-χρονοδιάγραμμα του Προγράμματος 19 κράτη μέλη εξέφρασαν ενδιαφέρον για πρόσβαση σε δάνεια μέσω του μηχανισμού SAFE, με πιθανές προμήθειες στον τομέα της άμυνας ύψους τουλάχιστον 127 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Τα κράτη αυτά είναι το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Γαλλία, η Δανία, η Ελλάδα, η Εσθονία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Κροατία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Τσεχία και η Φινλανδία.

*Η κατηγοριοποίηση σε κλάσεις γίνεται τη βάση του βάρους τους και του ύψους μέχρι το οποίο μπορούν να φθάσουν υπό κανονικές συνθήκες. Ειδικότερα:

Κλάση I: α) μικρό >20 kg, mini 2-20 kg, micro <2kg

Κλάση II: 150-600 kg (τακτικά)

Κλάση III: >600 kg με τρεις υποκατηγορίες (strike, HALE, MALE).

Για την κατηγοριοποίηση και γενικότερα για την προσέγγιση του NATO στα μη επανδρωμένα εναέρια μέσα βλ. Joint Air Power

Competence Centre <https://www.japcc.org/>

Η προσωρινή κατανομή πόρων ανά κράτος- μέλος έχει ως ακολούθως:

Κράτος- Μέλος	Κατανομή Πόρων
Βέλγιο	€8,340,027,698
Βουλγαρία	€3,261,700,000
Γαλλία	€16,216,720,524
Δανία	€46,796,822
Ελλάδα	€787,669,283
Εσθονία	€2,660,932,171
Ισπανία	€1,000,000,000
Ιταλία	€14,900,000,000
Κροατία	€1,700,000,000
Κύπρος	€1,181,503,924
Λετονία	€5,680,431,322
Λιθουανία	€6,375,487,840
Ουγγαρία	€16,216,720,524
Πολωνία	€43,734,100,805
Πορτογαλία	€5,841,179,332
Ρουμανία	€16,680,055,394
Σλοβακία	€2,316,674,361
Τσεχία	€2,060,000,000
Φινλανδία	€1,000,000,000

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης του Προγράμματος

30 Νοεμβρίου 2025: Υποβολή των Εθνικών Αμυντικών Επενδυτικών Σχεδίων

Ιανουάριος 2026: Έγκριση Αποφάσεων Υλοποίησης του Συμβουλίου

Φεβρουάριος 2026: Διαπραγμάτευση δανειακών συμβάσεων και λειτουργικών ρυθμίσεων, που ενεργοποιούν την προ- χρηματοδότηση.

Η συμμετοχή της Τουρκίας

Η Τουρκία είναι μια από τις χώρες με έντονο ενδιαφέρον συμμετοχής στις διαδικασίες του SAFE, μιας και είναι χώρα που έχει ρόλο στον σχεδιασμό ασφάλειας της Ε.Ε., ως χώρα- μέλος του ΝΑΤΟ, αλλά και λόγω της αμυντικής της βιομηχανίας και των επενδύσεων σε ευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, από πλευράς Ελλάδας και Κύπρου έγινε από την αρχή ξεκάθαρο και αποδείχτηκε και στην πράξη, πως η Τουρκία δεν μπορεί να συμμετάσχει στο πλαίσιο των χρηματοδοτήσεων αν δεν λειτουργεί σύμφωνα με τις αρχές καλής γειτονίας. Προϋπόθεση που η Ελλάδα, για παράδειγμα, συνέδεσε με την ανάγκη άρσης της απειλής πολέμου (casus belli) εναντίον της.

Ωστόσο, από πλευράς Ελλάδας και Κύπρου έγινε από την αρχή ξεκάθαρο και αποδείχτηκε και στην πράξη, πως η Τουρκία δεν μπορεί να συμμετάσχει στο πλαίσιο των χρηματοδοτήσεων αν δεν λειτουργεί σύμφωνα με τις αρχές καλής γειτονίας.

Αυτή η προσέγγιση αποτυπώθηκε και στα Άρθρα 16.5 και 16.8 του Κανονισμού του SAFE αντίστοιχα: «Οι εγγυήσεις εξασφαλίζουν ότι η συμμετοχή του αναδόχου ή υπεργολάβου στην κοινή προμήθεια δεν αντιβαίνει στα συμφέροντα ασφάλειας και άμυνας της Ένωσης και των κρατών μελών της, όπως αυτά ορίζονται στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, σύμφωνα με τον Τίτλο V της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. “

«Το κόστος των κατασκευαστικών στοιχείων καταγωγής εκτός της Ένωσης, των κρατών της ΕΖΕΣ μελών του ΕΟΧ ή της Ουκρανίας δεν υπερβαίνει το 35 % του εκτιμώμενου κόστους των κατασκευαστικών στοιχείων του τελικού προϊόντος. Για το σκοπό των προμηθειών που λαμβάνουν στήριξη από το μέσο SAFE, κανένα κατασκευαστικό στοιχείο δεν προέρχεται από τρίτη χώρα που αντιβαίνει στα συμφέροντα ασφάλειας και άμυνας της Ένωσης και των κρατών μελών της”.

Στον αντίποδα, μπορούμε να δούμε το παράδειγμα το πρόγραμμα ανάπτυξης drones για τον θαλάσσιο χώρο που εξήγγειλαν ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας, Κυριάκος Μητσοτάκης, και ο Πρόεδρος της Ουκρανίας, Βολοντίμιρ Ζελένσκι, μπορεί να χρηματοδοτηθεί και υλοποιηθεί μέσω του SAFE. Το πρόγραμμα είναι και μια ευκαιρία η Ελλάδα και η Κύπρος να υλοποιήσουν κοινά πρόγραμμα για την προστασία από κοινές απειλές.

Η Πρόκληση της υλοποίησης

Το SAFE μπορεί να λειτουργήσει ως ένας «από τα κάτω» (bottom-up) καταλύτης διαμόρφωσης ευρωπαϊκής στρατηγικής κουλτούρας τόσο για την αναγνώριση των απειλών, όσο και για τον σχεδιασμό επενδύσεων, στη δημιουργία συνεργατικών οικονομιών κλίμακας καθώς και στη σταδιακή ομογενοποίηση μέσων και συστημάτων στη βάση μιας κοινής ευρωπαϊκής αμυντικής δυνατότητας. Ωστόσο, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος, η απουσία ενός θεσμοθετημένου συντονιστικού οργάνου να οδηγήσει σε έναν κατακερματισμό προτάσεων που να αναπαράγουν τις διαφορετικές στρατηγικές κουλτούρες και αξιολογήσεις κινδύνου. Ας ελπίσουμε πως αυτή τη φορά το ποτήρι θα είναι μισογεμάτο.

Θα πρέπει τα κράτη- μέλη να καλύψουν χρόνια απουσίας μιας κοινής στρατηγικής κουλτούρας και να επενδύσουν σε κοινό σχεδιασμό. Αυτό στην πράξη σημαίνει να συγκεραστούν 27 διαφορετικές στρατηγικές κουλτούρες και προτεραιότητες.

Θα πρέπει τα κράτη- μέλη να καλύψουν χρόνια απουσίας μιας κοινής στρατηγικής κουλτούρας και να επενδύσουν σε κοινό σχεδιασμό. Αυτό στην πράξη σημαίνει να συγκεραστούν 27 διαφορετικές στρατηγικές κουλτούρες και προτεραιότητες. Πρέπει αφενός να υπάρξει συμφωνία στην αναγνώριση και στην ιεράρχηση των απειλών, κάτι τέτοιο μπορούμε να πούμε πως είχε επιτευχθεί πλήρως μόνο στην περίπτωση της διεθνούς τρομοκρατίας στο παρελθόν. Αντίθετα, για την απειλή από τη Ρωσία, ακόμη και σήμερα, μετά δηλαδή την πλήρη εισβολή και τον πόλεμο στην Ουκρανία, υπάρχουν διαφοροποιήσεις.

Εξίσου σημαντικός και στην πράξη δυσκολότερος, από την αναγνώριση και την ιεράρχηση των απειλών, είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση κοινών προμηθειών. Παρά το γεγονός της συμμετοχής τους στο NATO, τα κράτη- μέλη της Ε.Ε. έχουν σημαντικά διαφοροποιημένους στρατούς και αμυντικούς εξοπλισμούς, καθώς και προγραμματισμούς προμηθειών που υλοποιούνται ήδη ή θα τρέξουν το επόμενο χρόνια. Εδώ λοιπόν απαιτείται ένα άλμα συνεννόησης και συντονισμού που δεν είναι δεδομένο.

Υπάρχει και μια τρίτη παράμετρος εξίσου δύσκολη που θα κρίνει την επιτυχία αυτού του εγχειρήματος. Η μεγάλη εξάρτηση των αμυντικών προμηθειών από τρίτες χώρες και κυρίως από τις ΗΠΑ. Μια τάση που πρέπει να αλλάξει, καθώς η Στρατηγική Αυτονομία βασίζεται και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας.

Η Ε.Ε. τρέχει προς το 2030 με τον χρόνο να μην είναι σύμμαχος, με 27 διαφορετικές προσεγγίσεις στην άμυνα και στις προμήθειες και με εθνικούς σχεδιασμούς που πρέπει να τροποποιηθούν. Πόσο εύκολο είναι όμως να επιτευχθεί αυτός ο στόχος όταν βασίζεται στην επιθυμία των κρατών- μελών να συνεργαστούν;